

Πρεβεζάνικα Χρονικά

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ 33 (1996)

Το Εικοσιένα και η Πρέβεζα

Οδυσσέας Μπέτσος

Copyright © 2022, Οδυσσέας Μπέτσος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Μπέτσος Ο. (2022). Το Εικοσιένα και η Πρέβεζα. *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, 31-34. ανακτήθηκε από <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/prevchr/article/view/29267>

ΟΔ. ΜΠΕΤΣΟΥ

σ. δασκάλου

Το Εικοσιένα και η Πρέβεζα

Μέρος δεύτερο

(Μια πράξη νοτάριου της Πρέβεζας, σχετικά με το κούρσεμα δύο καϊκιών της από επαναστάτες)¹

Τον Οκτώβρη του 1821 συνεχιζόταν η επανάσταση των Σουλιωτών και Παρασουλιωτών κατά των Τούρκων στη Νοτιοδυτική Ήπειρο, όπως και η πολιορκία του Αλή πασά στα Γιάννινα από πιστούς στο σουλτάνο πασάδες. Οι πρώτοι, προκειμένου, απ' ένα δικό τους "σκάλωμα"² της γεπονικής του Ιονίου θάλασσας, να επικοινωνούν μέσω αυτού τόσο για τον ανεφοδιασμό τους με τρόφιμα και πολεμοφόδια όσο και για να ελέγχουν τις κινήσεις των τούρκικων караβιών αλλά και των μισθωμένων απ' αυτούς ιδιωτικών, κατέλαβαν, τέλη τ' Απρίλη του '21, το εγκαταλειμμένο παραθαλάσσιο κά-

στρο της Ρινιάσας (Ριζών) Ν. Πρέβεζας, αποστέλλοντας σ' αυτό τον απόστολο του Αλέξανδρου Υψηλάντη Χριστόφορο Περραιβό με περίπου 100 παλλικάρια τους.

Τότε βρίσκονταν στην Αγγλοκρατούμενη Κέρκυρα όλοι σχεδόν οι Παργινοί, που θεληματικά έφυγαν από την Πάργα, όταν το 1819, ο Άγγλος διοικητής της Επτανήσου και της Πάργας Θ. Άιπλαν πούλησε την πατρίδα τους στον Αλή πασά λίγο πριν κηρυχθεί από το σουλτάνο "αποστάτης".

Ο Χριστόφ. Περραιβός γράφει ότι τον Ιούνιο του 1821 έφθασαν με καϊκια

1. Το πρώτο μέρος έχει δημοσιευθεί στα *ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ*, τεύχ. 3, 1985, σελ. 27, με τον ίδιο τίτλο και υπότιτλο "Εγγραφα και γραπτές θύμψεις".

2. *Σκάλωμα* είναι παραλία με αμμώδη βυθό και βάθος ως το μυκό της. Δεν κινδυνεύουν τα φορτωμένα ξυλοκάραβα να πλησιάσουν στην ακτή, συρόμενα για λίγο πάνω στην άμμο του βυθού της.

στη Ρινιάσα 200 ένοπλοι Παργινοί από την Κέρκυρα, με αρχηγούς τους Χριστόδουλο Τζούκου Δεσύλλα και Σπύρο Δημουλίτσα, με σκοπό να ζητήσουν βοήθεια από τους Σουλιώτες και μαζί ν' απελευθερώσουν την πατρίδα τους Πάργα από τους Τούρκους. Γνωστό είναι ότι έχει η Πάργα πολύ οχυρό, κυρίως από φυσικά εμπόδια, κάστρο. Υπελόγισαν ότι ήταν τότε μοναδική η ευκαιρία, αφού οι Τούρκοι είχαν στην Ήπειρο δύο μέτωπα: Το του Αλή πασά και το των επαναστατημένων Σουλιωτών και Παρασουλιωτών (που δρούσαν εναντίον τους μαζί με 2.000 Τουρκαρβανίτες, πιστούς στον Αλή πασά).

Αλλ' οι Σουλιώτες, μαζί με τους συμμάχους τους Τουρκαρβανίτες, τους υποσχέθηκαν τη βοήθεια, που ζητούσαν, μετά την πολιορκία και κατάληψη της Άρτας. Εκείνοι, όσο να φθάσει η απάντηση των παραπάνω, γράφει ο Περραιβός, δεν έμειναν άπρακτοι «... Επειδη τινές εξ αυτών ήσαν επιήδειοι ναύται, τους εμεταχειρίσθη ο φρούραρχος δια την θάλασσαν, ώστε πολλάκις εμπόδισαν θαλασσινά κινήματα των εκθρών, και τροφάς ήρπασαν, και αιχμαλώτους συνέλαβον...».

Ακόμα γράφει ότι δεν περίμεναν τη βοήθεια των Σουλιωτών, αλλ' αποφάσισαν μοναχοί τους (μαζί με τον Χρ. Περραιβό και τους μισούς περίπου άνδρες της φρουράς του κάστρου) να καταλάβουν το κάστρο της Πάργας με νυχτερινό αιφνιδιασμό τη δεύτερη νύχτα από τη

νύχτα της εκεί μετάβασής τους, μένοντας όλη την ενδιάμεση μέρα κρυμμένοι στο παρακείμενο της Πάργας βουνό. Όμως δεν πέτυχε ο αιφνιδιασμός τους, γιατί έγιναν αντιληπτοί. Με τη βοήθεια που τους έδωσαν Σουλιώτες, που τυχαία βρέθηκαν στα χωριά του Φαναρίου, κατόρθωσαν ν' ανοίξουν δρόμο από τη στεριά και να επιστρέψουν στο κάστρο της Ρινιάσας με λίγες απώλειες και χωρίς τα καϊκια τους.

Από τη Ρινιάσα ύστερα άλλοι έφυγαν για την επαναστατημένη Δυτ. Στερά Ελλάδα, άλλοι επέστρεψαν στην Κέρκυρα, όπου είχαν τους δικούς τους, και άλλοι έμειναν κοντά στο Χρ. Περραιβό στη Ρινιάσα. Οι τελευταίοι συνέχισαν στη γεπονική θάλασσα του Ιονίου να κάνουν ό τι έκαναν και τους πρώτους μήνες από τον ερχομό τους εκεί.³ Τούτο μας φανερώνει και το παρακάτω συμβόλαιο που βρήκαμε σε βιβλίο του δημοσίου νοτάριου (συμβολαιογράφου) της Πρέβεζας και δασκάλου αυτής Κων. Μάνου ή Αθανασιάδη.⁴

Γράφει τα εξής:

«1823, Ιανουαρίου 2: πλ. Πρέβεζα.

Ενεφανίσθησαν εις τας πράξεις μου και ενώπιον των υπογεγραμμένων μαρτύρων οι Κοι Άγγελος Βαρθολομαίος, ραγιάς Οθωμανός, και Αναστάσης Άνθης, Κερκυραίος, Σούδιπος Ιγκλέζος, αλλά κατά το παρόν εδώ ευρισκόμενος, οι οποίοι δηλοποιούν ως ακολουθεί:

Επειδή και εις τους 1821: Οκτωβρίου: 12: οι Πάργιοι, έξω παντός δικαίου,

3. ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΠΟΛΕΜΙΚΑ, έκδοση 1956, εκδ. οίκου Σεφερλή, Αθήνα.

4. Ήταν απόφοιτος της Μπαλαναίας Σχολής Ιωαννίνων και όχι της Παλαμαίας Μεσολογγίου, που, από παραδρομή, έχει γραφεί στη σημείωση Ι της μελέτης μας: "Επανεγκατάσταση Πρεβεζάνων στην πατρίδα τους το 1718", ΠΡΕΒ. ΧΡΟΝΙΚΑ, τεύχος 29-30, 1993.

έπιασαν εις την Ρινιάσαν το καϊκι του άνω Βαρθολομαίου με σαρδέλαν και το καϊκι του άνω Άνθη με βούτυρον και τα έκαμαν κούρση (ίσως κούρσος=αρπαγή) και επειδή τώρα έτυχεν εδώ ο Δημ. Δεσίλας, του Γιαννάκη Πίπου (;) από Πάργαν, ο μεν ζημιωθείς Βαρθολομαίος επρόστρεξεν εις τον ενδοξότατον Μπεκύραγα, εφέντη μας, Μουσελίμη⁵ της πόλεως ταύτης, και εις τον Δικαιοτάτον Καδιδί⁶ εφέντη μας, ο δε ζημιωθείς Άνθης εις τον εσχοχότατον Γενικόν Βρετανικόν Κόνσολα⁷ και ή τε ενδοξότης του, ή τε εσχοχότης του, κοινή γνώμη, εφυλάκωσαν τον ρηθέντα Δημήτηρην κατά Νόμον ημέρας αρκετάς και απεφάσισεν αυτός, χωρίς άλλο, να πληρώση δια τους Παργίους εκείνους. Την σήμερον εμφανισθέντες οι δύο έστερξαν οικειοθελώς και έλαβαν από αυτόν τον Δημήτηρην διά όλη την ζημίαν οπού αδικώς και παραλόγως έκαμαν εις τους εμφανιστάς οι Πάργιοι. Και δυνάμει του παρόντος υπόσχονται ότι δεν θέλει έχουν πλέον εις τον αιώνα τον άπαντα νόμιμον ένδυμα και δικαίωμα να ζητήσουν από τινά άλλον Πάργιον την πληρωμήν της ζημίας τους, επειδή την έλαβαν όλη σώαν και ανελλιπή από τον άνω Δημήτηρην· μάλιστα με το παρόν νοταρικόν γράμμα ο πληρωτής Δημήτρης θέλει έχει ένδυμα και δικαίωμα να πιάνη εν παντί καιρώ, κρηπρίω και βήματι τους αδικητάς Παργίους, και του αποκρίνεται ο καθείς την ανάλογόν του

ζημίαν οπού αυτός επλήρωσε δια αυτούς. Ούτως ομολογούν και θέλουν το παρόν να έχη το κύρος βέβαιον και αμετάτρεπτον εις όλα του τα μέρη, βεβαιώνοντας ιδιοχειρώς του ο Βαρθολομαίος και άλλος δια τον Άνθην, μην ιξεύροντας να γράψη ως λέγει, και υπό μαρτυρίαν. (Υπογραφές)

Άγγελος Βαρθολομαίος, βεβεώνω ως άνοθεν. Αθανάσιος (το επώνυμο δυσανάγνωστο) βεβεόνο δι' όνομα Αναστάση Άνθι, Κερκυρέου, μιν ιξεύροντας να γράψη ως λέγει.

γιάνις κιτζιλίς μαρτιρό.

λάμπης αυγερινός μαρτιρό»⁸

Από το παραπάνω συμβόλαιο συμπεραίνονται τα εξής:

1) Ότι ένα καϊκι γεμάτο σαρδέλα (ασφαλώς την εποχή αυτή παλιότερα πολλή σαρδέλα και μεγάλη έπιαναν οι ψαράδες στον κόλπο της Σπλάντζας-Αμμουδιάς, που, μετά από αποξηραντικά έργα της περιοχής, έπαψε να έχει τέτοιους είδους ψάρι), κι ένα άλλο με βούτυρο, τα οποία άρπαξαν επαναστατημένοι Παργινοί κοντά στο χωριό Ριζά (πρώην Ρινιάσα) για δική τους τροφή και για τέτοια των συνεπαναστατών τους, που εκείνο το μήνα ένα μεγάλο μέρος τους είχε μετακινηθεί και πολιορκούσε την Άρτα κι άλλο είχε μείνει φρουρά στα απελευθερωμένα μέρη (Σούλι και "μέσα" και "έξω" Λάκκες Σουλίου, όπως ονομάζει ο Χρ. Περραιβός τη μικρή ή Λακκοπού-

5. Μουσελίμης, ο αντιπρόσωπος κάποιου που φέρει το αξίωμα του διοικητή ενός τόπου.

6. Καδής, ο Τούρκος αρχιδικαστής μιας περιοχής.

7. Κόνσολας, ο Πρόξενος ή υποπρόξενος μιας ξένης χώρας σ' ένα τόπο.

8. Το ν. βιβλίο φέρει αριθ. αρχείου 134. Κατά την αντιγραφή της πράξης διατηρήθηκε η ορθογραφία της. Παραλείφθηκαν τα πνεύματα και η περισπωμένη. Επίσης μπήκαν κομμάτια από τον αντιγραφέα της.

λα και τη μεγάλη Λάκκα Σουλίου). Αλλά και για να τα στερήσουν από τον τουρκικό στρατό, που φαίνεται ότι προορίζονταν οι τόσο μεγάλες ποσότητες. Πρέπει να μη ξεχνάμε ότι ήταν στα Γιάννινα 40.000 περίπου τουρκικός στρατός, που πολιορκούσε τον Αλή πασά τότε. Είχε εξαπλήσει σχεδόν όλη την παραγωγή της Ηπείρου σε δημητριακά και σε κτηνοτροφικά προϊόντα, που τα περισσότερα άρπαζαν χωρίς να πληρώσουν γρόσι. Και

2) Ότι τον Πάργιο Δημ. Δεσύλλα έκλεισαν στη φυλακή όχι γιατί συμμετείχε στη ληστεία εκείνη, αλλά γιατί ήταν Πάρ-

γιος. Δεν είμαστε ειδικοί για να πούμε ότι υπήρχε τότε τέτοιος Νόμος τόσο στη σουλτανική Τουρκία όσο και στην Αγγλοκρατούμενη Επάνησο. Όμως αγανακτεί η συνείδηση κάθε δικαίου όταν παιδεύεται και πληρώνει ένας αθώος για ότι κανό έκαναν κάποιοι συμπατριώτες του. Δεν μπορεί να δεχθεί το μέτρο της συλλογικής ευθύνης ως δίκαιο, γιατί αντιμετωπίζει τη βία με τη βία κατά άτομου αθώου, που οι μοναδικές σχέσεις που είχε με τους ληστές ήταν η κοινή καταγωγή και η συνωνυμία του επωνύμου του μ' εκείνο ενός από τους πρωταγωνιστές της ληστείας.

Πρακτικά Α' Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ

(Πρέβεζα 22 - 24 Σεπτεμβρίου 1989)

Εκδόσεις Δήμου Πρέβεζας